

Smuteční přitisk k úmrtí TGM

Československá pošta za I. republiky, poučena kritikou soukromých přetisků z roku 1918 (zejména přetisk Beckův, Fontánův, Levecův a další), nepřipouštěla žádné neúřední přetisky a přitisky na svých známkách. Své názory a zprávy odesílatelé mohli vyjádřit na nejrůznějších nálepkách, zálepkách, přitiscích na obálkách, kašetech, mohli si objednat propagační razítko, plocha známek však byla tabu. Přesto se vyskytly výjimky, kdy se soukromé osoby nebo spolky snažily v poštovním provozu uplatnit známky se svými neúředními přitisky - nejznámější jsou tzv. příbramské přitisky k volbě prezidenta republiky z roku 1935; pošta však proti takovým iniciativám vždy pohotově zasáhla. Uhlídat všechno ale nestačila, a tak např. pošta Praha 36 dne 30.

září 1937 ve 12 hodin orazítkovala dopis - obálku s vytištěným smutečním rámečkem, adresovanou Jar. Vaněrkovi, Zličín, p.p. Řepy - vyplacenou známkou 1 Kč T.G. Masaryk z emise Portréty 1935 se soukromým knihtiskovým přitiskem zhotoveným u příležitosti úmrtí prezidenta Masaryka. Přitisk je tvořen černým obdélníkem na výšku, zakrývajícím nápis Československo, nominální hodnoty i ozdobný rámeček kolem portrétu; v dolní části obdélníku je datum 14.9. 1937 (datum úmrtí TGM), mezi měsícem a rokem je smuteční křížek. Přitisk, na rozdíl od jiných soukromých přitisků, nebyl zřejmě zhotoven s komerčními úmysly, o čemž svědčí fakt, že se za bezmála 60 let od jeho zhotovení na trhu neobjevily žádné neupotřebené známky, i když je pravděpodobné, že z knihtiskového štočku bylo zhotoveno více exemplářů, než je ten na vyobrazeném dopise. Nefilatelistickému původu přitisku napovídá i to, že adresátem dopisu není filatelistický obchodník ani známý sběratel a adresa je napsána neškolenou rukou.

Skutečnost, že pošta tento smuteční přitisk připustila, si můžeme vysvětlit přehlédnutím, ale možné je i to, že v atmosféře celonárodní bolesti nad ztrátou prezidenta Osvoboditele prostě příslušní poštovní úředníci na podací a dodací poště mimořádně přihmouřili oko a dopis nepozastavili ani nezatížili doplatným. Hypotéze, že se nejednalo o pouhé přehlédnutí, nasvědčuje i pečlivé provedení otisku poštovního razítka, jímž je dopis opatřen. Vyloučit nelze ani možnost, že razítko bylo otištěno z ochoty, což tehdejší předpisy umožňovaly.

Co bylo obsahem dopisu se smuteční linkou, kdo byl jeho odesílatelem a proč jej vyplatil známkou se soukromým smutečním přitiskem, se už nejspíš nedozvíme. Byl to někdo, koho smrt TGM natolik zdrtila, že se nechtěl spokojit se smutečními známkami v té době už úředně vydanými? Nebo to byl přece jen někdo se spekulacním úmyslem, který nakonec nevyšel? Ať to bylo jakkoliv, vyobrazená obálka ukazuje, že se vyplatí pečlivě prohlížet i ty zdánlivě nejobyčejnější celistvosti vyplacené běžnými výplatními známkami. FB